

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/565/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6112228399
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 12. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6112228399.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zity Nagypálovej a sudcov JUDr. Renáty Deákovej a Mgr. Dušana Ďuriana ako členov senátu, v právnej veci žalobcu R. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom T., X. XXX/XX, zastúpený ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Eva Segečová, s. r. o., Banská Bystrica, so sídlom Skuteckého 26, IČO: 47 236 817, proti žalovanému Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, Bratislava, v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 41 862,78 Eur o odvolaní žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 13C/357/2012-229 z 27. januára 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej (prvý a druhý výrok) potvrdzuje.

Rozsudok súdu prvej inštancie v treťom výroku mení tak, že žalobca má nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie proti žalovanému v rozsahu 100 %.

Žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie žalobe o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) vyhovel čiastočne tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 13 954,26 Eur v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 84,46 Eur v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

1.1 Podľa dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie si žalobca v konaní uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 vo výške 41 862,78 Eur, ktorú vyčíslil spôsobom určeným v § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 z dôvodu, že zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 žiadnym spôsobom neupravoval výšku náhrady nemajetkovej ujmy ani spôsob jej výpočtu. Právnym základom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica z 27. 09. 2008 sp. zn. 0Tp/189/2008, ktorým sudca pre prípravné konanie rozhodol o vzatí žalobcu do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Väzba začala plynúť od 23. 09. 2008, kedy bolo uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici z 23. 09. 2008 sp. zn. ČVS: KRP-68/0VK-BB-2008 vznesené proti žalobcovi obvinenie z prípravy na obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy formou spolupáchateľstva podľa § 13 ods. 1, § 20, § 144 ods. 1 Trestného zákona. V čase vzatia do väzby mal žalobca iba 14 rokov. Vo väzbe strávil spolu 582 dní, z toho v roku 2008 celkom 100 dní, v roku 2009 celých 365 dní a v roku 2010 ešte 118 dní. Z väzby bol prepustený 28. apríla

2010, kedy bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/30/2009 podľa § 285 písm. c) Trestného poriadku oslobodený spod obžaloby.

1.2 Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody podľa § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008, ktorý z príkazu ustanovenia § 27b tohto zákona musel aplikovať. Žiadosti žalobcu o náhradu škody v rámci predbežného prerokovania nároku žalovaný nevyhovel. Obranu žalovaného, že náhradu ujmy spôsobenej žalobcovi rozhodnutím o väzbe a jej vykonaním nie je možné priznať z dôvodu, že väzbu si žalobca zaviniť sám, nepovažoval súd prvej inštancie za dôvodnú. V čase začatia trestného stíhania bol žalobca umiestnený v Reedukačnom centre v Čerenčanoch, kde bol hodnotený ako chovanec miernej povahy, skôr utiahnutý. Žalobcovi v Reedukačnom centre Čerenčany dôverovali natoľko, že mu umožnili samému navštevovať futbalové tréningy mimo ústavu až v Rimavskej Sobotě, kam dochádzal bez doprovodu a vždy sa do Reedukačného centra v Čerenčanoch navrátil. V konaní neboli preukázané žiadne také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver orgánov činných v trestnom konaní, že sa bude žalobca vyhýbať trestnému stíhaniu tým, že ujde alebo sa bude skrývať. Všeobecné reči chovancov a spolu s nimi 14 ročného žalobcu o tom, ako utečú a navrátia sa domov z reedukačného centra nebolo možné podriaďiť pod dôvody tzv. útekovej väzby. Aplikácia ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. je vylúčená.

1.3 S odkazom na ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 súd prvej inštancie vyslovil záver, že samotné konštatovanie porušenia práva žalobcu vzhľadom na výnimočnosť prípadu s ohľadom na vek žalobcu v čase výkonu väzby, dĺžku trvania väzby a okolností jeho osobného života nie je dostatočným zadosťučinením, preto žalobcovi patrí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Tento nárok sa podľa názoru súdu prvej inštancie prisudzuje podľa povahy trestnej veci, celkovej dĺžky obmedzenia osobnej slobody a následkov obmedzenia osobnej slobody v osobnej sfére poškodenej osoby. Už samotné držanie vo väzbe má z povahy veci negatívny dopad na slobodu pohybu i právo na súkromie a výkonom väzby dochádza k výraznému obmedzeniu súkromného a rodinného života väzobne stíhanej osoby odčlenenej od najbližších a tým aj k neodvratiteľnému zásahu do citového a intímneho života uväzneného. Žalobca bol stíhaný za závažný trestný čin. Do väzby bol vzatý ako 14 ročný. Počas výkonu väzby nemal ani jednu návštevu zo strany rodiny a príbuzných z dôvodu ich zlej finančnej situácie. Súdom ustanovená znalkyňa konštatovala, že na žalobcu mimoriadne nepriaznivo vplývali najmä skutočnosti, že počas výkonu väzby umrela jeho matka a nebolo mu umožnené zúčastniť sa poslednej rozlúčky s matkou. Uvedené všeobecné princípy pre vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je potrebné aplikovať podľa názoru súdu prvej inštancie aj v prípade žalobcu napriek tomu, že situácia v rodine žalobcu nebola ideálna práve pre problémy s výchovou na strane žalobcu, ktorý bol na žiadosť rodičov umiestnený v Reedukačnom centre Čerenčany. Zistené skutočnosti ohľadne osoby žalobcu, jeho života pred vzatím do väzby, o prostredí, v ktorom žalobca žil pred uvalením väzby a s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k nej došlo súd prvej inštancie zohľadnil a žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu v sume nižšej, ako žalobca požadoval.

1.4 Výšku nemajetkovej ujmy vyčíslil zhodne s návrhom žalobcu. Stotožnil sa s argumentáciou žalobcu, že pokiaľ zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 žiadnym spôsobom nereguloval výšku náhrady nemajetkovej ujmy ani neurčoval spôsob jej výpočtu, je možné s použitím právnej analógie určiť výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobom ustanoveným § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009. Výška nemajetkovej ujmy v peniazoch sa podľa § 17 ods. 4 od 01. 01. 2009 určuje ako najmenej 1/30 priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok a to za každý aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody. Žalobca strávil v roku 2008 vo väzbe 100 dní. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky v roku 2007 bola 668,72 Eur, z čoho 1/30 predstavuje 22,29 Eur a za 100 dní výkonu väzby patrí žalobcovi $100 \times 22,29 \text{ Eur} = 2\,229,- \text{ Eur}$. Väzba v roku 2009 trvala 365 dní. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky v roku 2008 bola vo výške 723,03 Eur, 1/30 priemernej nominálnej mzdy za rok 2008 je 24,10 Eur $\times 365 \text{ dní} = 8\,796,50 \text{ Eur}$. V roku 2010 trvala väzba 118 dní. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za rok 2009 bola určená sumou 744,50 Eur, 1/30 z tejto sumy je 24,82 Eur. Za 118 dní väzby patrí potom žalobcovi $118 \times 24,82 \text{ Eur} = 2\,928,76 \text{ Eur}$. Súčet takto vypočítanej náhrady nemajetkovej ujmy za rok 2008, 2009 a 2010 je 13 954,26 Eur. Táto suma podľa názoru súdu prvej inštancie postačuje na odškodnenie žalobcu, pretože žiadne ďalšie a závažnejšie okolnosti, za existencie ktorých by mohol súd pristúpiť k navýšeniu takto určenej náhrady nemajetkovej ujmy až na trojnásobok neboli zistené. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy považoval súd prvej inštancie za porovnateľnú s náhradou priznávanou aj Európskym súdom pre

ľudské práva, ktorý v rozsudku z 28. mája 2002 vo veci AL-JEDDA versus Spojené kráľovstvo (sťažnosť číslo 43295/99) priznal poškodenému náhradu nemajetkovej ujmy za 8 mesačnú väzbu v rozsahu 16 500,- Eur.

1.5 O práve žalovaného na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „O. s. p.“) považujúc žalovaného za úspešnejšiu stranu v sporu. Žalovanému vznikli v konaní trovy z titulu cestovných výdavkov na pojednávanie pred okresným súdom. Výšku náhrady určil ako násobok cestovného vlakom na trase Bratislava - Banská Bystrica a späť v dňoch 27. 01. 2015, 12. 11. 2013, 10. 09. 2013 a 16. 04. 2013 a za účasť na pojednávaní dňa 11. 03. 2014 priznal náhradu vo výške spotrebovaných pohonných hmôt služobným motorovým vozidlom.

2. Odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie podali žalobca i žalovaný.

3. Odvolanie žalobcu smerovalo proti druhému a tretiemu výroku súdu prvej inštancie, ktorými bola žaloba vo zvyšku zamietnutá a žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania. Súd prvej inštancie sa podľa názoru žalobcu správne vysporiadal so základom právneho nároku, avšak vo svojej úvahe o výške náhrady nemajetkovej ujmy nedostatočne prihliadol na mimoriadne okolnosti žalobcovho prípadu a na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Žalobcovi priznal súd prvej inštancie náhradu nemajetkovej ujmy na hranici minimálnej výšky náhrady vyplývajúcej z § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009. Náhrada nemajetkovej ujmy vo výške minimálneho zákonného rozsahu by mala podľa názoru žalobcu byť prisúdená každej dospeléj osobe bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu. Žalobca poukázal na niekoľko veľmi závažných a mimoriadnych skutočností odôvodňujúcich priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v žalobe žiadanom rozsahu, že v čase začatia väzby mal iba 14 rokov, bol dieťaťom, vo väzbe bol 582 dní (1 rok, 7 mesiacov a 5 dní), nemal žiadnu návštevu príbuzných a v čase väzby mu zomrela matka. Už len s prihliadnutím na vek žalobcu bolo nutné konštatovať, že jeho prípad je výnimočný. Žalobca nemá vedomosť o tom, že by obdobný prípad o väzbe 14 ročného dieťaťa následne oslobodeného spod obžaloby sa Slovenskej republike už vyskytol. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/185/2011 vyslovil názor, že náhrada škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciú, nielen symbolickú. Obdobná právna úprava odškodňovania účinná v Českej republike odôvodňuje aplikáciu rozhodnutí súdov Českej republiky. Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku sp. zn. 30Cdo/2357/2010 z 11. 01. 2012 podrobne rozoberá niektoré rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj rozhodovaciu prax v 14 štátoch Európskej únie vo veciach odškodnenia poškodených štátom a z tohto rozhodnutia vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy sa odvíja od dĺžky zadržania a s poukazom na švédsku právnu úpravu je odôvodnená zvýšená náhrada nemajetkovej ujmy vtedy, ak bola osoba podozrivá zo spáchania zvlášť závažného trestného činu a bola neskôr oslobodená alebo ak je zadržaná osoba vo veku 15 až 20 rokov (osoba mladá). V tomto rozhodnutí odkazuje Najvyšší súd Českej republiky aj na súdom prvom inštancie uvádzané rozhodnutie ESLP vo veci AL-JEDDA versus Spojené kráľovstvo, ktoré pre porovnanie s výškou odškodnenia prináležiaceho žalobcovi podľa názoru žalobcu nie je použiteľné z dôvodu, že vo veci rozhodovanej ESLP bola priznávaná náhrada nemajetkovej ujmy sťažovateľovi - príslušníkovi britskej armády zatknutého na území Iraku potom ako bolo potvrdené, že je členom teroristickej siete Al-Káida. Napriek tomuto statusu priznal ESLP sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy za 3 roky, 2 mesiace a 20 dní zadržania v celkovej výške 25 000,- Eur. Tieto skutočnosti zdôrazňuje žalobca z dôvodu, že žalovaný poukazoval na rodinné pomery, v akých žalobca vyrástol s tým, že už pred vzatím do väzby bol žalobca problémovým dieťaťom. Vo veci Stafford vs. Spojené kráľovstvo priznal ESLP sťažovateľovi za 532 dní odškodnenie vo výške 16 500,- Eur, t. j. 31,02 Eur za deň. Vzhľadom na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Českej republiky a ESLP bolo odôvodnené priznať žalobcovi vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy ako je to „v priemerných prípadoch“.

3.1 Súd prvej inštancie nesprávne na rozhodnutie o trovách konania aplikoval ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p.. Jeho rozhodnutie malo vychádzať z ustanovenia § 142 ods. 3 O. s. p.. V tejto časti súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil vec. Konanie o náhradu nemajetkovej ujmy je takým typom súdneho konania, v ktorom výšku náhrady určuje súd svojou úvahou v zmysle § 136 O. s. p.. Práve z toho dôvodu bolo odôvodnené o náhrade trov konania rozhodnúť podľa § 142 ods. 3 O. s. p.. Tento záver vyplýva aj z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/14/2009, 1MCdo/4/2007, 2MCdo/3/2006 a iné.

3.2 Navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil, prípadne ho zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uplatnil si náhradu trov odvolacieho konania.

4. Žalovaný napadol odvolaním prvý výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovie. Uplatnil odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. a) O. s. p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f), h) O. s. p., odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) O. s. p. s tvrdením, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, vec nesprávne právne posúdil a svojím postupom odňal žalovanej možnosť konať pred súdom.

4.1 Súd prvej inštancie sa nestotožnil s námietkou žalovaného, že si žalobca väzbu zavinil sám. Svoj nesúhlas odôvodnil súd prvej inštancie iba s odkazom na judikatúru SR, ktorú nekonkretizoval, z tohto dôvodu sa žalovaná nemôže k tejto časti rozhodnutia bližšie vyjadriť a s uvedenými rozhodnutiami polemizovať. Takýto nedostatok odôvodnenia rozsudku je rozporný s požiadavkou uvedenou v § 157 ods. 2 O. s. p. a má za následok odňatie možnosti konať pred súdom. Nepreskúmateľnosť tejto časti rozhodnutia je o to zreteľnejšia, že žalovaná v priebehu konania poukázala na pre ňu priaznivú judikatúru, konkrétne rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/882/2003, ale s týmto rozhodnutím sa súd prvej inštancie žiadnym spôsobom nevyrovnal. Žalobca zotrváva na názore, že súd prvej inštancie mal na prejednávajúcu vec aplikovať ustanovenie § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. Žalobca sa v priebehu trestného konania priznal, že jeho cieľom bolo ujsť z reedukačného centra. Vzhľadom na to nemali orgány činné v trestnom konaní a súd rozhodujúci o väzbe na výber a museli spracovať návrh na vzatie žalobcu do väzby. Súd prvej inštancie zľahčil situáciu s odôvodnením, že išlo o rozhovory chovancov vo všeobecnosti, avšak názor súdu vyvracia právoplatné odsúdenie jedného z chovancov za spáchanie trestného činu.

4.2 Použitím analógie a aplikáciou zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 došlo podľa názoru žalovaného k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. Aplikáciou zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 bol súd prvej inštancie nútený priznať žalobcovi minimálne sumu 13 954,26 Eur a tento postup súdu v konečnom dôsledku neprimerane znevýhodnil žalovaného. Za správny a spravodlivý považuje žalobca postup súdu, pri ktorom by aplikoval zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008, kedy tento zákon neupravoval minimálnu ani maximálnu výšku priznanej nemajetkovej ujmy v peniazoch, prípadne postup navrhovaný žalovaným a to analogickú aplikáciu zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013, ktoré znenie upravuje tak kritériá pre určenie nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako aj hornú hranicu priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

4.3 Súdom prvej inštancie ustálený skutkový stav nevyplýva z dôkazov vykonaných v konaní. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zdôvodňoval žalobca tým, že v dôsledku rozhodnutia o väzbe mu vzniká ujma v citovej oblasti, bolo výrazne zasiahnuté do jeho rodinného života a práva na vzdelanie. Tieto tvrdenia žalobca ale pred súdom prvej inštancie nepreukázal, dôkazom o jeho tvrdeniach nie je ani znalecký posudok vypracovaný v priebehu konania z dôvodu, že znalkyňa vychádzala výlučne z tvrdení žalobcu a žiadnych iných dôkazov. Súdom priznaná suma 13 954,26 Eur nezodpovedá požiadavke primeranosti. Súd prvej inštancie nedostatočne zohľadnil osobitné okolnosti svedčiace v prospech žalovaného. Takýmito skutočnosťami sú napríklad protiprávne a protispoločenské správanie žalobcu v čase, ktorý predchádzal jeho umiestneniu do reedukačného centra, neustále úteky z reedukačného centra po prepustení z väzby, negatívny vzťah k vzdelávaniu ako takému, pozitívny vzťah k alkoholu a drogám, ale najmä násilná trestná činnosť spáchaná žalobcom aj v priebehu konania o náhradu škody. Je teda nesporné, že žalobcov život, vzťah k rodine a postavenie v spoločnosti zásadne negatívne ovplyvnilo už jeho vlastné správanie v čase pred vzatím do väzby a páchanie trestnej činnosti počas prejednávania žaloby o náhradu škody. Je teda vylúčené, že vzatie do väzby malo za následok taký zásah do práva žalobcu, ako je to uvedené v rozsudku súdu prvej inštancie. Európsky súd pre ľudské práva v obdobných prípadoch (rozsudok EŠLP vo veci Engel & spol. proti Holandsku, sťažnosť č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72) konštatoval, že v týchto prípadoch môže byť prípadná finančná kompenzácia len symbolická a spravodlivým zadosťučinením podľa rozhodnutia Brogan a ostatný (správne Golder - poznámka odvolacieho súdu) proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 4451/70) môže byť dokonca aj samotné konštatovanie porušenia práva. Špecifické okolnosti prípadu svedčiace v neprospech žalobcu mali mať za následok nepriznanie odškodnenia žalobcovi, prípadne poníženie priznanej sumy na minimum.

4.4 Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v prvom výroku tak, že žalobu aj v tejto časti zamietne alternatívne žiadal zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie.

5. Dňom 01. 07. 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“), ktorý zrušil Občiansky súdny poriadok. Podľa § 470 ods. 1, 2 C. s. p., ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona zostávajú zachované.

6. Žalobca aj žalovaný zhodne vytykajú súdu prvej inštancie, že z vykonaných dôkazov vyvodil nesprávne skutkové zistenia (odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. d/ O. s. p. = odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f/ C. s. p.) vo vzťahu k intenzite zásahu uvalenej väzby do práv žalobcu s tým rozdielom, že žalobca tvrdí, že dôsledky vykonanej väzby súd prvej inštancie podhodnotil a podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil skutočnosti ovplyvňujúce rozhodnutie sudcu stíhať žalobcu väzobne a spôsobu života žalobcu pred vzatím do väzby aj po prepustení z väzby pripísal menší význam než by sa pre rozhodnutie o uplatnenom nároku žalobcu žiadalo.

6.1 Odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f) O. s. p. totožný s odvolacím dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. h) C. s. p. bol žalobcom uplatnený s odôvodnením, že minimálna výška náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 patrí každému bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu a úlohou súdu je odškodniť poškodeného primeranou výškou priznanej náhrady v sume vyššej než je minimálna výška náhrady nemajetkovej ujmy v závislosti zistení konkrétnych skutočností vo veci. Námietku nesprávneho právneho posúdenia veci vzťahuje žalobca aj k rozhodnutiu súdu prvej inštancie o trovách konania. Nesprávne právne posúdenie veci podľa odvolania žalovaného spočíva v aplikácii zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 za pomoci analógie.

6.2 Žalovaný tvrdí, že jemu súd prvej inštancie odňal svojím postupom možnosť konať pred súdom (odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. podriadený podľa ustanovení C. s. p. pod § 365 ods. 1 písm. b/) tým, že svoj názor o nedôvodnej obrane žalovaného proti uplatnenému nároku spočívajúcej v tvrdení, že väzbu si žalobca zaviniť sám a z tohto dôvodu mu podľa § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. nárok na náhradu škody nevznikol, dostatočne a zrozumiteľne neodôvodnil.

7. Odvolací súd je podľa § 383 C. s. p. viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní. Dokazovanie doplní alebo opakuje odvolací súd podľa § 384 ods. 1 C. s. p. vtedy, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

7.1 Odvolací súd nezdieľa názor strán sporu, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, z tohto dôvodu dokazovanie neopakoval a na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie (§ 385 ods. 1 C. s. p.) a vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Odvolací súd považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej (prvý a druhý výrok) za vecne správne nielen vo výroku, ale aj v jeho dôvodoch, s ktorými sa stotožňuje a preto rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 C. s. p. potvrdil ako vecne správne vo veci samej a zmenil vo výroku o náhrade trov konania v súlade s § 388 C. s. p. z dôvodu, že v tejto časti neboli splnené podmienky na potvrdenie rozhodnutia ani jeho zrušenie.

8. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) C. s. p. odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

9. Z dôvodu námietky žalovaného, že súd prvej inštancie nedostatočným odôvodnením svojho rozhodnutia odňal žalovanému možnosť konať pred súdom (znemožnil mu uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) sa odvolací súd zaoberal tým, či rozhodnutie súdu prvej inštancie je odôvodnené v súlade s § 157 ods. 1, 2 O. s. p. účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie.

10. Podľa § 157 ods. 1, 2 O. s. p., v písomnom vyhotovení rozsudku sa po slovách "V mene Slovenskej republiky" uvedie označenie súdu, mená a priezviská sudcov a prísediacich, presné označenie účastníkov a ich zástupcov, účasť prokurátora, označenie prejednávanej veci, znenie výroku, odôvodnenie, poučenie o lehote na podanie odvolania a náležitostiach odvolania podľa § 205 ods. 1 a 2, poučenie o možnosti výkonu rozhodnutia a deň a miesto vyhlásenia. V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca

(žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

11. Odvolací súd je toho názoru, že formálne aj obsahové náležitosti rozsudku z 27. 01. 2015 sú v súlade s § 157 ods. 1, 2 O. s. p.. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia správne identifikoval predmet sporu. I keď žalobca ako to zopakoval súd prvej inštancie v prvom odseku svojho odôvodnenia v žalobe uviedol, že si uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 41 862,78 Eur, ktorá mu vznikla v súvislosti s nezákonným rozhodnutím o väzbe a nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci, z obsahu žaloby a ďalších prednesov žalobcu (prostredníctvom svojej právnej zástupkyne) bolo zrejmé, že sa žalobca domáha len náhrady nemajetkovej ujmy za obmedzenie osobnej slobody vykonaním väzby z dôvodu uvedeného v § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008, že bol spod obžaloby oslobodený. Súd prvej inštancie rozhodol o tomto nároku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol súd prvej inštancie, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, aké dôkazy predložil na preukázanie svojich tvrdení, ako sa vyjadril žalovaný a čím sa bránil (väzbu si žalobca zaviniť sám a preto mu nárok na náhradu škody nevznikol, výška náhrady nemajetkovej ujmy žiadaná žalobcom je neprimeraná a súd by mal aplikovať zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013). Na 9. strane odôvodnenia rozhodnutia súd uviedol svoje skutkové zistenia z vykonaných dôkazov (žalobcovi bolo vznesené obvinenie pre prípravu na obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy formou spolupáchateľstva uznesením zo dňa 23. 09. 2008, uznesením sudcu pre prípravné konanie z 27. 09. 2008 bol žalobca vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a/ a c/ Trestného poriadku, vo väzbe bol žalobca od 23. 09. 2008 do 28. 04. 2010, kedy bol žalobca spod obžaloby oslobodený, väzobné stíhanie žalobcu trvalo 582 dní), popísal, z akých dôkazov v konaní vychádzal, aj akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil. Právne posúdenie veci podriadil súd prvej inštancie pod ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008, len pre odôvodnenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy aplikoval analogicky zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 do 31. 12. 2012. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody v zmysle § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. a negatívna podmienka uvedená v § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. nie je splnená z dôvodu, že „z občianskoprávneho pohľadu skúmajúc zavinenie navrhovateľa si väzby tak, ako to tvrdí odporca, nie je preukázané“. Súd prvej inštancie skutočne v prvom odseku na 10. strane odôvodnenia, kde zdôvodňoval neaplikáciu ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. neuviedol, z ktorých konkrétnych rozhodnutí súdov SR pri posudzovaní, či si žalobca zaviniť väzbu sám vychádzal, iba súhrnne uviedol, že prihliadol na „judikatúru súdov SR“, ale podrobne rozviedol svoje úvahy, prečo si myslí, že žalobca rozhovormi o úteku z reedukačného centra bez konkrétneho konania na väzobné stíhanie príčinu nedal. Odvolací súd je toho názoru, že chýbajú citát rozhodnutí súdov, ktoré ovplyvnili názor súdu prvej inštancie pri (ne)aplikácii ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. neporušil procesné práva žalovaného a neznemožnilo mu polemizovať s rozhodnutím súdu, pretože tak v odvolaní činí. Odkaz na ustálenú judikatúru súdov bez konkretizácie rozhodnutí sa nie raz vyskytuje aj v rozhodnutiach najvyšších súdnych autorít, napríklad v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/229/2013 na strane štvrtej v druhom odseku, v ktorom najvyšší súd odpovedal na námietku dovolateľa totožného obsahu, že odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie nezodpovedá ustanoveniu § 157 ods. 2 O. s. p.. V zmysle tohto rozhodnutia postačí, ak odvolací súd dá odpoveď na všetky podstatné otázky a námietky týkajúcej sa jednak procesného postupu prvoinštančného súdu a jednak skutkového a právneho posúdenia veci. Podľa „ustálenej judikatúry Najvyššieho i Ústavného súdu SR“ nemusí odôvodnenie súdneho rozhodnutia odpoveď na každú námietku alebo argument v oprávnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré sa preskúmava. Podľa názoru odvolacieho súdu je tento záver najvyššieho súdu aplikovateľný aj v súdnej veci. Súd prvej inštancie dal odpoveď na námietku žalovaného, že nárok na náhradu škody žalobcovi nevznikol z dôvodu, že si väzbu zaviniť sám aj bez toho, aby sa vyporiadal s poukazom žalovaného na konkrétne rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/882/2003.

11.1 Zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie z dôvodu jeho „nepreskúmateľnosti“ už za účinnosti Civilného sporového poriadku ani neprichádza do úvahy vzhľadom na príkaz zakotvený v § 387 ods. 3 C. s. p., podľa ktorého sa odvolací súd v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie a zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) C. s. p. je

možné, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom. Náprava porušenia procesných práv strany sporu (vo význame odňatia možnosti konať pred súdom) v odvolacom konaní je možná aj podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/11/2016 z 28. júna 2016, podľa ktorého, „ak sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napríklad tým, že mohol podať proti rozhodnutiu, ktoré mu bolo riadne doručené odvolanie tak, ako tomu bolo aj posudzovanej veci navrhovateľom namietaným procesným postupom, preto nemohlo dôjsť k procesnej vade konania uvedenej v § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. (viď R 39/1993), nakoľko mu bola odňatá možnosť konať pred súdom len pre časť konania, následne mal možnosť uplatniť a aj uplatnil svoj vplyv na výsledok konania podaním odvolania, a uvedený postup súdu potom nepredstavuje ani inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.“.

11.2 Odvolací súd plniac si povinnosť vyplývajúcu z § 387 ods. 3 C. s. p. v záujme vyvrátenia námietky žalovaného, že s ohľadom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/882/2003 z 26. novembra 2003 žalobcovi nevznikol nárok na náhradu škody, pretože si väzbu zaviniť sám uvádza, že rozhodnutie NS ČR sp. zn. 25Cdo/882/2003 nemohlo ovplyvniť rozhodnutie súdu prvej inštancie v prospech žalovaného. Vo veci sp. zn. 25Cdo/882/2003 sa súdy zaoberali otázkou, či si žalobca uplatňujúci si náhradu škody okrem iného aj za väzbu, zaviniť väzbu sám. Z rozhodnutia 25Cdo/882/2003 jednoznačne vyplýva, že žalobca v tom konaní uväznený z dôvodu podľa § 67 písm. b, c) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) si väzbu zaviniť sám z dôvodu, že žalobca aj po začatí trestného stíhania pokračoval v tej istej činnosti, ktorá zodpovedala popisu skutku, pre ktorý bolo proti nemu vedené trestné stíhanie. Z rozhodnutia sp. zn. 25Cdo/882/2003 je podľa názoru odvolacieho súdu podstatná časť, kde Najvyšší súd Českej republiky vysvetľuje, že zavinenie obvineného (na vzatie do väzby) znamená, že jeho zavinené konanie (vo forme úmyselného alebo nedbanlivostného) bolo dôvodom na podanie a pre vyhoviecie návrhu na jeho vzatie do väzby, prípadne k jej predĺženiu. Nejde o to, či konanie obvineného vyvolalo podozrenie, že bol spáchaný trestný čin a či naplnilo skutkovú podstatu trestného činu, pre ktorý bol stíhaný, ale o to, či zjednodušene povedané - jeho chovanie bolo dôvodom k obave, že: a) ujde, b) bude mariť vyšetrovanie alebo c) bude pokračovať v trestnej činnosti, pre ktorú je stíhaný. Odvolací súd sa stotožňuje s týmto názorom dovolacieho súdu Českej republiky, že pre záver o zavinení obvineného na väzbe je dôležité jeho chovanie vyvolávajúce obavy, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest (§ 71 ods. 1 písm. a/ zákona č. 301/2005 Z. z. trestný poriadok) alebo, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, obvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie (§ 71 ods. 1 písm. b/ trestného poriadku) alebo bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil (§ 71 ods. 1 písm. c/ trestného poriadku).

11.3 Z kópie uznesenia sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 0Tp/189/08 z 27. septembra 2008 založeného v kópii na č. l. 7 až 10 spisu je zistiteľné, že žalobca bol vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) trestného poriadku z obavy, že ujde alebo bude pokračovať v trestnej činnosti. I keď súd prejednávajúci žalobu o nároku na náhradu škody za väzbu v civilnom procese nemá právomoc preskúmať postup orgánov činných v trestnom konaní, pre účely rozhodnutia o nároku podľa § 7, § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z., musí civilný súd zaujať názor k otázke, či si osoba uplatňujúca náhradu škody väzbu (ne)zaviniť sama.

11.4 Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že nebolo preukázané žiadne také konanie žalobcu úmyselné, či nedbanlivostné, ktoré by odôvodňovalo záver, že si žalobca väzbu zaviniť sám. K tomuto záveru dospieva aj odvolací súd na základe skutkových zistení súdu prvej inštancie, že ku skutku, za ktorý bol žalobca stíhaný podľa rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/30/2009 z 28. apríla 2010 malo dôjsť dňa 18. septembra 2008. Od tohto dňa až do 23. 09. 2008 do 18. hod., kedy podľa uznesenia sudcu pre prípravné konanie sp. zn. 0Tp/189/08 začala väzba plynúť, bol žalobca ponechaný v Reedukačnom centre Čerenčany, kde normálne chodil do školy, stretával sa s ďalšími chovancami a vychovávateľmi a podľa výpovede svedkyne R.. J. K. z 26. 11. 2008, učiteľky špeciálnej základnej školy pri Reedukačnom centre v Čerenčanoch v kópii založenej na strane 71 až 72 spisu žalobca aj „v čase, keď vyšiel najavo ich plánovaný útek a hrozilo nejaké vyšetrovanie, aj napriek tomu sa snažil podávať v škole dobrý výkon, učil sa, bolo však na ňom vidieť ten stres a tlak, pod ktorým je. Nemal s nikým z jeho spolužiakov v triede konflikty počas mojich hodín, s nikým sa nehádala, nikomu nenadával“. Ak by mal žalobca záujem ujsť, aby sa vyhýbal trestnému stíhaniu, mohol tak urobiť v čase od 18. septembra 2008 do dňa vzatia do väzby, ale o útek sa ani nepokúsil. Z oslobodzujúceho rozsudku vyplýva, že skutku, ktorý mu bol kladený za vinu sa nedopustil, preto nemohol „pokračovať“ v

trestnej činnosti. Žalovaný nesprávne spája túžbu žalobcu utiecť z reedukačného centra pred dátumom 18. 09. 2008 s dôvodmi útekovvej väzby. Pred 18. 09. 2008 žalobca ešte trestne stíhaný nebol, chcel sa iba navrátiť ku svojej rodine a nebyť chovancom reedukačného centra. Záver súdu prvej inštancie, že žalobca si väzbu nezavinil sám, je v súlade so skutkovými zisteniami vyplývajúci z vykonaných dôkazov a vecne správne.

12. Odvolací súd považujúc rozhodnutie súdu prvej inštancie za dostatočne a zrozumiteľne odôvodnené preskúmal vecne rozhodnutie súdu prvej inštancie z hľadiska podstatných odvolacích námietok žalobcu a žalovaného a dospel k názoru, že skutkové a právne závery súdu prvej inštancie vyjadrené výrokom a dôvodmi rozhodnutia sú vecne správne. Súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu dospel na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu, ktoré aj správne vyložil. Závery súdu prvej inštancie o vzniku nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy práve vo výške priznanej výrokom napadnutého rozhodnutia považuje odvolací súd za správne.

13. Za podstatné pre vec považuje odvolací súd skutkové zistenia súdu prvej inštancie, že žalobca bol v čase začatia trestného stíhania a rozhodnutia o vzatí do väzby umiestnený v Reedukačnom domove pre mládež Čerenčany rozhodnutím Okresného súdu Senica č. k. 10P/57/2008-5 z 21. augusta 2008 z dôvodu, že sa vyhybal povinnej školskej dochádzke, nerešpektoval matku, ktorá nezvládala jeho výchovu a sama požiadala o umiestnenie maloletého do ústavného zariadenia. Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 0Tp/189/08 zo dňa 27. septembra 2008 bol žalobca, v tom čase chovanec Reedukačného centra v Čerenčanoch vzatý do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), c) Trestného poriadku s tým, že väzba začala 23. 09. 2008 o 18 hod. a skončila 28. apríla 2010. Žalobca bola oslobodený spod obžaloby Krajskej prokuratúry Banská Bystrica z 03. 03. 2009 pre prípravu na obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona, § 144 ods. 1, ods. 2 písm. f) Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona z dôvodu, že nebolo dokázané, že skutok spáchal žalobca. Žalobca pochádzal z manželstva J. R. a S. R., ktoré bolo rozvedené a maloletý R. spolu s ďalšími tromi deťmi pochádzajúcimi z manželstva bol zverený do osobnej starostlivosti matky. Matka žalobcu zomrela počas výkonu väzby žalobcom dňa I. Z. I.. Tri deti nebohej matky žalobcu boli rozsudkom Okresného súdu Senica z 8. apríla 2009 zverené do náhradnej osobnej starostlivosti jej druhá R. A.. Po prepustení z väzby sa žalobca navrátil do Reedukačného centra Čerenčany, odkiaľ bol na základe ďalšieho rozhodnutia súdu premiestnený do Reedukačného centra Tornaľa. Po dovŕšení plnoletosti odišiel žalobca z Reedukačného centra Tornaľa a prebýval u známych a príbuzných, až sa v priebehu konania o náhradu škody znovu ocitol vo výkone trestu odňatia slobody od 31. 01. 2014 pre úmyselný trestný čin. Žalovaný tvrdí, že rozhodnutím o väzbe nemohol orgán verejnej moci zasiahnuť do práv žalobcu, ktorý už pred uväznením bol problémovým dieťaťom, ktorého vlastná matka navrhla umiestniť do reedukačného centra a nevážil si slobodu ani po skončení výkonu väzby, keď sa dopustil ďalšieho trestného činu, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody. Meno, česť a vzťah k rodine ovplyvňovalo predovšetkým vlastné správanie sa žalobcu, nie rozhodnutia a konania orgánov činných v trestnom konaní.

14. Podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti tohto zákona pri výkone verejnej moci nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody.

14.1 Podľa § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak bol oslobodený spod obžaloby.

15. V § 17 pod názvom spôsob a rozsah náhrady škody zákon č. 514/2003 Z. z. ustanovuje: uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak. V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. Zákon v tomto znení v zmysle prechodných ustanovení k úpravám účinným od 1. januára 2009 vykonaným zákonom č. 517/2008 Z. z. musel súd prvej inštancie aplikovať z dôvodu, že zodpovednosť za škodu vznikla v dôsledku rozhodnutia súdu vydaného do 31. 12. 2008. Zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 v § 17 neurčoval kritériá pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

15.1 Novela zákona č. 514/2003 Z. z. uskutočnená zákonom č. 517/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v dôvodovej správe uvádza: „dopĺňa sa právna úprava posudzovania nároku na úhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch a to jednak určením kritérií, ktoré súd v rámci rozhodovacej činnosti zohľadňuje, ako aj zavedením mechanizmu určovania minimálnej výšky nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, ktorá sa bude odvíjať od priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky. Navrhovaná zmena vychádza z požiadaviek aplikačnej praxe“.

15.2 Požiadavka aplikačnej praxe a určenie kritérií pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 vychádzala aj z námietok štátnych orgánov konajúcich za štát v sporoch o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. a z rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, ktoré vytýkali súdom nižšej inštancie, že výšku náhrady nemajetkovej ujmy určenú voľnou úvahou podľa § 136 O. s. p. súdy nedostatočne odôvodňovali a ich úvahy nedovoľovali prieskum z hľadiska správnosti rozhodnutia a primeranosti odškodnenia. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v uznesení sp. zn. 7Cdo/145/2001 z 12. 12. 2012 vyjadril k analogickej aplikácii ustanovenia § 17 ods. 3 a 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 do 31. 12. 2012 na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy vzniknutej z rozhodnutia vydaného pred 31. 12. 2008 tak, že pokiaľ by aj súd pri posudzovaní uplatňovaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vychádzal z ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. účinného od 01. 01. 2009, nešlo by o nesprávne právne posúdenie veci z dôvodu, že podľa kritérií, ktoré boli do právnej úpravy zavedené s účinnosťou od 1. januára 2009 právna prax postupovala už dávno pred účinnosťou tejto novely zákona. Teda skutočnosť, že tieto kritériá sa novelou uskutočnenou zákonom č. 517/2008 Z. z. dostali do zákona č. 514/2003 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2009 na samotnom posudzovaní nároku nič nezmenilo, lebo súdy ich zohľadňovali už v čase, kedy ustanovenie § 17 citovaného zákona ešte výslovne nebolo obohatené o tieto kritériá.

16. Súd prvej inštancie výslovne vo svojom rozhodnutí na 9. strane uviedol, že nárok žalobcu posudzoval podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 a v poslednom odseku na strane 11, že iba výšku náhrady nemajetkovej ujmy určil per analogiam podľa § 17 ods. 3, 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 a to iba z dôvodu, že právna úprava účinná do 31. 12. 2008 žiadne kritériá pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy neurčovala. Tento postup súdu prvej inštancie považuje odvolací súd za správny z dôvodu, že zmena zákona č. 514/2003 Z. z. uskutočnená zákonom č. 517/2008 Z. z. skutočne iba odrážala už aplikovanú prax súdov pokiaľ ide o kritériá rozhodné pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a výšku minimálnej náhrady ustanovil zákonodarca.

16.1 Nedôvodná je námietka nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie z dôvodu, že neaplikoval zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013 (v znení zákona č. 412/2012 Z. z.), ktorý v § 17 ods. 4 namiesto minimálnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy už ustanovuje maximálnu výšku tejto náhrady. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 7Cdo/262/2015 zo 16. marca 2016 riešil otázku možnej aplikácie zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2013 na prípady, v ktorých nárok na náhradu škody vznikol pred 01. 01. 2013. Vyslovil záver, že „právo poškodeného na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočnými prietiahmi v konaní, bez ohľadu na to, že žalovateľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok (napríklad oslobodenie obžalovaného). Preto aplikovať ustanovenie § 17 v zmysle tejto novely (zákon č. 412/2012 Z. z.) na prípady, keď uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred 1. januárom 2013 by znamenalo pripustiť, že hoci v čase pred nadobudnutím účinnosti novely vzniklo poškodenému právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej výške, toto jeho právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený novelou (zákon č. 412/2012 Z. z.) zaniklo dňom jej účinnosti. Takýto prístup by popieral nielen princíp úplného odškodnenia, ale spôsoboval by aj neprípustné odňatie už existujúceho práva, zásah do legitímnej nádeje poškodeného na satisfakciu, a bol by aj porušením zákazu retroaktivity.“ K rovnakému záveru o neprípustnosti aplikácie ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013 (v znení zákona č. 412/2012 Z. z.) na nároky vzniknuté pred 01. 01. 2013 dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozsudku sp. zn. 4Cdo/153/2015 z 23. novembra 2016, kde uviedol, „normatívna úprava výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vyjadrená v § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., v zmysle ktorej táto nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, nie je normou regulujúcou úkony a postup účastníkov (ľudské správanie) v záujme poskytnutia ich súdnej ochrany v konaní, ale limituje rozsah uplatnenia subjektívneho práva poškodeného na náhradu nemajetkovej ujmy vo vzájomnej závislosti od odškodnenia osôb poškodených násilnými trestnými činmi priznávaným podľa osobitného predpisu (zákon č. 215/2006 Z. z.). V prejednávanej veci preto odvolací súd správne vyvodil záver, že zákon č.

514/2003 Z. z. je hmotnoprávnym predpisom a správne aplikoval ustanovenie § 17 ods. 4 citovaného zákona platného pred účinnosťou zákona č. 412/2012 Z. z.“ (zodpovednosť za škodu bola odvodzovaná od uznesenia vyšetrovateľa Úradu boja proti organizovanej kriminalite z 10. januára 2005 - poznámka odvolacieho súdu).

17. Podľa § 17 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak. V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

18. Žalobcovi, ktorý mal v čase vzatia do väzby dňa 23. septembra 2008 iba 14 rokov a bol chovancom Reedukačného detského domova v Čerenčanoch, nevznikla žiadna materiálna škoda. Žalobca požaduje odškodnenie za morálnu ujmu, ktorú utrpel tým, že bol vzatý do väzby, po dobu 582 dní bol obmedzený na slobode napriek tomu, že žiaden trestný čin nespáchal, počas tohto obdobia bol odlúčený od rodiny a priateľov, s ktorými stratil väzby a kontakty a z dôvodu nezákonného uväznenia nemohol byť so svojou matkou, keď umierala a nebolo mu dovolené zúčastniť sa ani jej pohrebu.

19. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. si uplatňuje žalobca z titulu nezákonného rozhodnutia o väzbe podľa § 3 ods. 1 písm. c) tohto zákona. Proti uzneseniu o vzatí do väzby podal žalobca sťažnosť, čím naplnil podmienku pre priznanie nároku na náhradu škody v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z..

20. Rozhodnutie o väzbe vydal štátny orgán - Okresný súd Banská Bystrica. Podľa § 2 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. ide o orgán verejnej moci, ktorý vykonáva verejnú moc rozhodovaním a úradným postupom o právach právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. Štát = Slovenská republika = žalovaný sa nemôže svojej zodpovednosti vyplývajúcej zo zákona č. 514/2003 Z. z. zbaviť. Je to ustanovené v § 3 ods. 2 tohto zákona. Pre vznik zodpovednosti štátu za škodu alebo nemajetkovú ujmu z titulu rozhodnutia o väzbe musia byť súčasne splnené všetky zákonné podmienky: existencia rozhodnutia o väzbe, vykonanie väzby, zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby alebo skončenie trestného stíhania postúpením veci inému orgánu, absencia negatívnych zákonných podmienok podľa § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z., vznik škody alebo nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť medzi väzbou a škodou alebo nemajetkovou ujmu.

21. Žalobca pred súdom vypovedal, že po návrate do Reedukačného centra Čerenčany z väzby očakával ospravedlnenie vychovávateľov, ale nebolo mu poskytnuté. Dôsledkom vykonania väzby v rámci začatého trestného stíhania bolo podľa tvrdenia žalobcu, že druh jeho matky R. A. nemal záujem o jeho zverenie do svojej osobnej starostlivosti, z tohto dôvodu sa musel navrátiť po výkone väzby do reedukačného centra a keďže mu zomrela matka a otec o neho nejavil záujem, po dovŕšení plnoletosti a odchode z Reedukačného centra Tornaľa nemal ani kde bývať a z čoho žiť. Žalovaný popiera vznik akejkoľvek morálnej ujmy na strane žalobcu s odôvodnením, že nežil riadnym životom ani pred umiestnením do Reedukačného centra Čerenčany a po opustení reedukačného centra znovu páchal trestnú činnosť, za ktorú bol aj odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody. Žalobca si môže podľa názoru žalovaného sám za zhoršenie vzťahov v rodine a ich nezáujem o osobu žalobcu a nedosiahnutie vzdelania potrebného pre zamestnanie sa žalobcu nebolo spôsobené uvalením väzby, ale záškoláctvom žalobcu pred nariadením ústavnej starostlivosti a po návrate do ústavu, kedy nemal záujem vyučiť sa v ponúkanom odbore. Na zistenie vplyvu výkonu väzby na žalobcovi ako 14 ročnom maloletom dieťaťi nariadil súd vo veci znalecké dokazovanie znalkyňou Y. L. T., pred ktorou žalobca vypovedal o svojich pocitoch a počas výsluchu a vyšetrenia znalkyňa testovala aj osobnosť žalobcu. Znalecký posudok nie je založený len na výpovedi žalobcu pred znalkyňou, ako tvrdí žalovaný, ale aj na objektívnych záveroch znalkyne vyvedených z testového vyšetrenia. V zhrnutí zistených skutočností pre posudkový záver znalkyňa uviedla, že „žalobca žil od detstva v disharmonickom prostredí, kde otec pil, zanedbával výchovu detí a matka výchovu nezvládala. Výchovnú ovplyviteľnosť žalobcu do istej miery skomplikovala aj epilepsia - ochorenie charakterizované povahovými zvláštnosťami vyžadujúci individuálny prístup, čo v prípade žalobcu nebolo dodržané. Dôsledky toho sa prejavili v nedostatočne rozvinutých mravných citoch a vôli, následne v ťažkej výchovnej ovplyviteľnosti. Začalo sa objavovať opozičné správanie, neskôr záškoláctvo a trestná činnosť ako súčasť a prejav jeho disharmonického vývinu. V tom čase už ťažko chorá matka žalobcu jeho správanie nezvládala a súhlasila s umiestnením

žalobcu do reedukačného centra. Tam žalobca prejavil ochotu zmeniť svoje konanie v túžbe dostať sa domov, v ktorej zotrval ešte pár dní do vzatia do väzby, aj po obvinení zo skutku, kvôli ktorému bol vo väzbe. Väzba negatívne zasiahla do krehkého krátkotrvajúceho obdobia rozhodnutia žalobcu žiť inak. Svojím spôsobom tak bola zmarená šanca v tomto predsavzatí pokračovať a zotrvať v ňom“.

21.1 Tieto závery znalkyne spolu s výpoveďami vylúčaných osôb v trestnom konaní, s ktorými sa v rámci vykonaného dokazovania súd prvej inštancie oboznámil zreteľne dokazujú, že žalobcovo správanie pred umiestnením do Reedukačného centra v Čerenčanoch bolo vyvolané disharmonickým rodinným prostredím a neschopnosťou rodičov poskytnúť žalobcovi vzhľadom na jeho ochorenie a povahové vlastnosti adekvátnu výchovu a usmernenie. Matka žalobcu požiadala o umiestnenie žalobcu do výchovného zariadenia, čo je uvedené v návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Senici adresovaného Okresnému súdu Senica na vydanie predbežného opatrenia podľa § 76 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku o umiestnení maloletého R. R. do Reedukačného domova pre mládež, Čerenčany. Matka žalobcu, keďže je už nebohá, nemôže vypovedať o svojich pohnútkach, ktoré ju viedli k návrhu na umiestnenie vtedy maloletého žalobcu do reedukačného centra, ale z jej výpovede v trestnom konaní (kópia zápisnice o jej výsluchu je súčasťou spisu súdu prvej inštancie na č. I. 65 spisu) nie je možné vyvodiť to, čo uvádza žalovaný, že by vzťah žalobcu s matkou nebol dobrý kvôli agresivite žalobcu voči nej a svojim súrodencom. Matka žalobcu dňa 19. 11. 2008 do zápisnice uviedla okrem iného to, že žalobca sa od svojich 5 rokov po úraze hlavy, otrase mozgu a vyšetrení mozgu na EEG liečil liekmi diazepam a nejakými liekmi „na mozog“, že žalobca mal agresívnu povahu, pod čím podľa ďalšieho textu zápisnice je potrebné rozumieť to, že žalobca bol slovami agresívny. Nadával svojim súrodencom a „papuľoval“ matke. Fyzickú agresivitu u žalobcu nezaznamenala. K správaniu sa žalobcu uviedla, že keď odišla od manžela žalobcu zostal v starostlivosti otca, ktorý na žalobcu nedohliadal a práve v tom čase začalo záškoláctvo žalobcu. Matka sa na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Senici dožadovala nejakej pomoci ohľadne výchovy žalobcu, ktorý svoje sľuby o náprave nedodrжал, z tohto dôvodu bol umiestnený do Reedukačného domova v Čerenčanoch. Žalobcu charakterizovali aj ďalší svedkovia vypočúvaní vyšetrovateľom v rámci trestného konania ako skôr utiahnutého, so slušným správaním, ľahko manipulovateľného a ovplyvniteľného. S. J. X. podľa zápisnice z 26. 11. 2008 spisanej v rámci trestného konania založenej v kópii ako súčasť spisu súdu prvej inštancie na č. I. 69 uviedol, že umožnil maloletému R. R. telefonicky kontakt s jeho matkou, po tomto telefonáte žalobca preplakal celú noc.

21.2 Zo záverov znaleckého posudku, výpovedí matky a svedkov v trestnom konaní podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že žalobca nedostal od rodičov výchovu a usmernenie ako sa správať v živote a po jeho umiestnení v Reedukačnom centre Čerenčany si uvedomil, že môže žiť aj iným spôsobom ako slušný človek, začal sa učiť, chodil sám na tréningy do Rimavskej Soboty, odkiaľ sa navracal do reedukačného centra bez kontroly a donútenia a tieto jeho predsavzatia žiť slušným životom stroskotali potom, ako bol v 14 rokoch na neprimerane dlhú dobu umiestnený do ústavu pre výkon väzby medzi dospelých odsúdených alebo uväznených a v tomto prostredí, vedomý si nezákonného uväznenia, stratil záujem o nápravu svojho života. Nebyť väzby, mohla prevýchova žalobcu v Reedukačnom centre Čerenčany pokračovať, žalobca by mohol byť v kontakte so svojou rodinou v rámci jej možností, mohol by navštíviť svoju matku v chorobe, byť s ňou v období pred smrťou a zúčastniť sa jej pohrebu. Práve štát rozhodnutím o väzbe prerušil výchovný proces nastolený ústavom a namiesto pomoci dieťaťu z disharmonického rodinného prostredia vykonaním bezdôvodnej väzby v rozsahu 582 dní bez odopierania akejkoľvek satisfakcie nasmeroval život žalobcu opačným smerom než je život slušného a spoločnosti prospešného človeka. Odvolací súd preto nesúhlasí s názorom žalovaného, že žalobcovi vzhľadom na jeho osobnosť neprináleží žiadne odškodnenie za nemateriálnu ujmu, ktorú v dôsledku rozhodnutia o väzbe utrpel.

22. Žalovaný v priebehu konania na súde prvej inštancie aj v odvolacom konaní namietal, že priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nevyhnutne predpokladá preukázanie neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdu. O neoprávnenom zásahu do osobnosti fyzickej osoby nie je možné hovoriť podľa názoru žalovaného v prípade, kde je zásah dovolený zákonom, pokiaľ nie sú prekročené zákonom stanovené medze. Ide o situácie, kedy nad individuálnymi záujmami jednotlivých fyzických osôb, do ktorých osobností je zasahované prevažuje závažnejší, významnejší a funkčne vyšší zvláštny verejný záujem. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2072/2007 z 31. 01. 2008 a 30Cdo/478/2007 zo dňa 31. 10. 2008 a tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/201/2007 z 30. júla 2008. Uvedené rozhodnutia podľa názoru odvolacieho súdu nie sú na prejednávaný prípad žalobcu aplikovateľné z dôvodu, že vychádzajú z právneho stavu upraveného zákonom č. 58/1969

Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, ktorý priznanie náhrady nemajetkovej ujmy osobitne neustanovoval a vo všetkých troch uvedených prípadoch žalovali žalobcovia náhradu nemajetkovej ujmy podľa ustanovení § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka. V súčasnosti platný a účinný zákon č. 514/2003 Z. z. priamo v § 8 ods. 5 ustanovuje, že právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie alebo bol oslobodený spod obžaloby alebo vec bola postúpená inému orgánu. Žalobca bol oslobodený spod obžaloby, z tohto dôvodu má právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe. Odvolací súd len podotýka, že aj za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. súdy priznávali náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie a obmedzenie osobnej slobody stíhaného podľa článku 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vyplýva to napríklad z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/185/2011 zo 14. marca 2012, v ktorom dovolací súd na námietky žalovanej Slovenskej republiky, v mene ktorej konalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky posudzoval správnosť úvah súdu nižšej inštancie o výške náhrady nemajetkovej ujmy priznanej voľnou úvahou súdu v zmysle § 136 O. s. p. z dôvodu, že v čase rozhodovania súdov prvej a druhej inštancie žiadny právny predpis neupravoval kritériá pre určenie náhrady nemajetkovej (morálnej) ujmy a kde súdy vyslovili názor, že výška náhrady musí mať svoj základ v zistenom skutkovom stave, musí byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovacie, nielen symbolickú a na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Aj v tejto veci vychádzal súd pri určení výšky náhrady škody z čase rozhodovania súdu účinného zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z.. Dovolací súd nepovažoval za neodôvodnené a nezlučiteľné s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky skutkové a právne závery súdu prvej inštancie vo vzťahu k priznanej náhrade nemajetkovej ujmy vychádzajúci z názoru, že „ani v súčasnej dobe platný zákon č. 514/2003 Z. z. neupravuje náhradu škody ako peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v celom rozsahu, ale upravuje len mechanizmus určenia minimálnej výšky nemajetkovej ujmy za dobu pozbavenia osobnej slobody. Zákon č. 514/2003 Z. z. teda možno použiť len pre určenie minimálnej výšky náhrady, ktorá by ani v prípade nároku posudzovaného podľa predchádzajúceho zákona č. 58/69 Zb. nemala byť nižšia ako je minimálna výška náhrady vypočítaná podľa teraz platného zákona. Horná hranica náhrady však nie je určená, ale je ponechaná na úvahu súdu (§ 136 O. s. p.) no ani určenie výšky nemajetkovej ujmy úvahou súdu nie je obmedzené, pretože aj úvaha súdu musí mať vždy podklad v zistení skutočností, ktoré mu umožnia určité kvantitatívne posúdenie základných súvislostí.“

23. Žalovaný v odvolaní tvrdil, že analogickou aplikáciou zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 do 31. 12. 2012 musel súd prvej inštancie priznať žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške ustanovenej v § 17 ods. 4 tohto zákona. Jeho názor nie je správny. Analogická aplikácia zákona (analógia legis) znamená len toľko, že na skutkovú podstavu zákonom neriešenú sa aplikuje právna norma, ktorá je obsiahnutá v rovnakom zákone a upravuje skutkovú podstatu najpodobnejšiu. Analógia je niekedy chápaná aj ako argument logického výkladu. Ak zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008, ktorý musel súd prvej inštancie podľa § 27b tohto zákona aplikovať, neobsahoval žiadne kritériá pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, správny bol postup súdu prvej inštancie, keď analogicky aplikoval ten istý zákon v znení, ktorému dovoľovalo (pomohlo) odôvodniť výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy kontrolovateľným spôsobom, násobkom dennej náhrady. Odvolací súd súhlasí s názorom súdu prvej inštancie, že za spravodlivé a primerané odškodnenie žalobcu je potrebné považovať aspoň minimálnu výšku náhrady ustanovenej v § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2012 z dôvodu, že sám štát prijatím takejto úpravy došiel k záveru, že by výška nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím podľa § 8 (rozhodnutím o väzbe) mala byť najmenej 1/30 priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok a to za každý aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody. Nesprávny je názor žalovaného, že z dôvodu analogickej aplikácie ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2012 musel súd prvej inštancie priznať žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške minimálneho rozsahu ustanoveného zákonom. Výška náhrady nemajetkovej ujmy bola určená úvahou súdu, nie na základe príkazu zákona.

24. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že dobrá povesť žalobcu neutrpela v dôsledku rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie o väzbe a ako následok vykonania väzby, keďže žalobca bol problémovým dieťaťom aj pred vzatím do väzby. Vykonanie väzby na ktorejkoľvek osobe v očiach verejnosti zanechá určitú pečať, pretože každému nemôže ten, na kom bola väzba vykonaná vysvetľovať, že bol vo väzbe nezákonne, že bol spod žaloby oslobodený alebo voči nemu bolo trestné stíhanie zastavené, či vec postúpená inému orgánu. Účelom náhrady nemajetkovej ujmy je odškodniť

poškodeného nielen za poškodenie občianskej cti, dobrej povesti, ale aj jeho morálne utrpenie v prípade väzby pre skutok, ktorý nespáchal. Súd prvej inštancie správne na 11. strane rozsudku uviedol, že prípad žalobcu vyžaduje odškodnenie v peňažnej forme, že konštatovanie porušenia práva by nebolo dostatočným odškodnením žalobcu, pretože jeho prípad je výnimočný najmä tým, že vo veku 14 rokov bol žalobca vzatý do väzby na veľmi dlhú dobu 582 dní za podozrenie zo spáchania závažného trestného činu a žalobca sám bez rodiny, ktorá ho z majetkových a sociálnych dôvodov nenavštevovala, musel znášať toto utrpenie a strach znásobený rečami spoluväzňov o tom, ako sa môže jeho prípad skončiť a ako sa skončí. Príčinou morálneho utrpenia žalobcu bolo jednoznačne rozhodnutie o väzbe z 27. septembra 2008 a následkom tohto rozhodnutia útrapy žalobcu, ktoré musel znášať a doživotne bude trpieť tým, že počas väzby mu umrela matka, ktorej nemohol ísť ani na pohreb len preto, že bol uväznený. Stres a úzkosť z väzby u žalobcu konštatovala aj znalkyňa vo svojom posudku.

24.1 Na druhej strane je potrebné pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadniť aj žalovaným tvrdené skutočnosti, že v čase vzatia do väzby nebol žalobca slušnou, váženou osobou v spoločnosti, ktorej česť a dobrá povesť by rozhodnutím o väzbe výrazne utrpela. Žalobca v konaní nepreukázal, že by práve obdobie výkonu väzby na základe rozhodnutia Okresného súdu Banská Bystrica z 27. septembra 2008 by mu bránilo uplatniť sa v ďalšom živote z dôvodu nedosiahnutého vzdelania alebo poškodenia mena, keď už v priebehu prejednávania tejto veci sa znovu ocitol vo výkone trestu odňatia slobody za úmyselný trestný čin. Dôvody na navýšenie minimálnej výšky náhrady určenej zákonom č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2009 tak ako tvrdí žalobca preto neexistovali a nie je možné súhlasiť ani s názorom žalovaného, že pre žalobcu postačí symbolické odškodnenie, ak si slobodu neváži a vlastným pričinením sa znovu ocitol vo výkone trestu odňatia slobody, pretože inak znáša trest odsúdený dospelý občan za skutok, ktorý spáchal a odlišne maloleté dieťa skoro dvojročné obmedzenie osobnej slobody za trestný čin, ktorý nespáchal. Rozhodnutie súdu prvej inštancie v prvom výroku, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 13 954,26 Eur a v druhom výroku, ktorým vo zvyšku jeho žalobu zamietol z vyššie uvedených dôvodov považuje odvolací súd za vecne správne, preto v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 C. s. p. potvrdil.

25. Žalovaný s poukazom na rozhodnutia ESLP vo veci Engel & spol. proti Holandsku, sťažnosť č. 5100/71; 5101/71; 5102/71; 5354/72; 5370/72 a vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 4451/70 sa v odvolaní dožaduje toho, aby žalobca bol odškodnený len symbolicky alebo inou formou než priznaním určitej finančnej sumy ako náhrady nemajetkovej ujmy. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že spravodlivým odškodnením väzby žalobcu by bola aj len symbolická suma alebo aj samotné konštatovanie porušenia práva žalobcu. I keď sa žalobca do reedukačného domova dostal z dôvodu záškoláctva a po návrate do reedukačného centra po oslobodení spod obžaloby nemal žalobca záujem vzdelávať sa nie je možné konštatovať, že len tieto skutočnosti ovplyvnili ďalší život žalobcu. Výkon väzby na mladistvom žalobcovi zanechalo dôsledky také, že sa po prepustení na slobodu ocitol bez domova, keďže mu matka zomrela a druh nebohej matky nemal záujem o zverenie žalobcu do svojej osobnej starostlivosti práve z dôvodu, že bol vo väzbe a dával mu za vinu zhoršenie zdravotného stavu jeho matky. Znalkyňa Y. L. T. vo svojom posudku konštatovala, že práve väzba negatívna zasiahla do rozhodnutia žalobcu žiť inak, prijatého po prvom umiestnení v reedukačnom centre. Odvolací súd opakuje, že keby nebol žalobca vo väzbe za čin, ktorý nespáchal, mohol sa jeho život pod vplyvom vychovávateľov v Reedukačnom centre Čerenčany uberať úplne iným smerom. Ak z dôvodu väzby prišiel žalobca o svoju rodinu a svoj domov, na jeho odškodnenie za väzbu nepostačuje konštatovanie porušenia práva žalobcu ani symbolické odškodné (ktorého výšku žalovaný neuvádza). Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku zo 07. 07. 2011 vo veci AL-JEDDA proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 27021/08, na ktorý poukazuje aj súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí zdôraznil, že pri odškodňovaní morálnej ujmy ako výsledku porušenia základného ľudského práva vykonaním väzby v rozpore s článkom 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je potrebné v súlade s princípom proporcionality skúmať, čo je spravodlivé a rozumné s prihliadnutím ku všetkým okolnostiam prípadu a celkovému kontextu, v rámci ktorého k porušeniu práva došlo. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je podľa názoru odvolacieho súdu v súlade s princípom proporcionality a spravodlivosti, keďže v čase výkonu väzby nebol žalobca nikde zamestnaný, nemal vlastný príjem, v dôsledku väzby neprišiel o prácu a živobytie a suma odškodnenia priznaná súdom prvej inštancie môže žalobcovi napomôcť zmierniť ťažkosti, ktoré musel znášať pri vstupe do života dospelých bez rodiny a vzdelania odkázaný len sám na seba.

26. Súd prvej inštancie rozhodoval napadnutým rozsudkom dňa 27. 01. 2015 za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, ktorý v § 142 upravoval náhradu trov konania medzi účastníkmi podľa úspechu vo

veci. Podľa § 142 ods. 1 O. s. p. vzniklo právo na náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva tomu účastníkovi (teraz strane), ktorá bola v konaní plne úspešná. Podľa § 142 ods. 3 O. s. p. mohol súd, aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, priznať mu plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu. V takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta počítala z výšky súdom priznaného plnenia.

26.1 Žalobca dôvodne namieta nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 142 ods. 1 O. s. p. na rozhodnutie o trovách konania medzi stranami z dôvodu, že rozhodnutie o náhrade nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu, keďže zákon konkrétnu sumu náhrady v prospech poškodeného neurčuje. Žalobca bol v spore úspešný z dôvodu, že súd jeho návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy vyhovel. Výška priznanej náhrady závisela od úvahy súdu, preto mal súd na rozhodnutie o náhrade trov konania aplikovať ustanovenie § 142 ods. 3 O. s. p. a žalovanému uložiť povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v súlade s týmto zákonným ustanovením. Za základ pre určenie tarifnej odmeny advokáta sa podľa § 142 ods. 3 O. s. p. účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie považovala výška súdom priznaného plnenia. Uvedené princípy v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je možné naďalej pri rozhodovaní o náhrade trov konania použiť. Odvolací súd považuje úspech žalobcu v konaní pred súdom prvej inštancie za plný (100 %), i keď žalobcovi nebola priznaná ním žiadaná suma náhrady nemajetkovej ujmy a z tohto dôvodu rozsudok súdu prvej inštancie v treťom výroku o povinnosti žalobcu zaplatiť žalovanému náhradu trov konania na súde prvej inštancie zmenil tak, že žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie v rozsahu 100 % (§ 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C. s. p.). O výške náhrady trov konania pred súdom prvej inštancie rozhodne podľa § 262 ods. 2 C. s. p. súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Základom pre výpočet trov právneho zastupovania bude výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.

27. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 2 C. s. p. tak, že žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu pomerného úspechu v odvolacom konaní. Svojím odvolaním v konaní pred súdom druhej inštancie neuspel žalobca ani žalovaný.

28. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súde je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).